

contactblad van de
stichting net werk voor de
geschiedenis van hygiëne en milieu
redactie: myriam daru
webversie: jan van den noort

NET WERK 01

2-3

Nog een werkgroep, er zijn er al zo veel ...

Vermoedelijk is ieder van de lezers van dit bescheiden blaadje al lid van een of meer werkgroepen, of zelfs initiatiefnemer van een werkgroep. De ervaringen zullen niet onverdeeld gunstig zijn geweest. Bij dergelijke ondernemingen treden een aantal psycho-sociale verschijnselen op die vrij bekend zijn. Daaronder vallen het vergadermoe worden, het wel op de hoogte willen blijven maar niet willen bijdragen vanwege drukte elders, en nog een aantal onder een borrelpraat te noemen voorbeelden en anecdotes. Wie begint er dan toch nog aan een werkgroep?

Ten eerste gaat het om het onderwerp. Ik ben van mening dat het onderwerp a.) breed genoeg is, en b.) niet goed valt onder te brengen onder de paraplu van een reeds bestaande werkgroep of vereniging. Ik ken er inderdaad een aantal, alle met hun merites, in het bijzonder over medische geschiedenis, stads-geschiedenis, geschiedenis van de ruimtelijke planning, wetenschaps-geschiedenis. Overal was geschiedenis van hygiëne en milieu wel aanvaardbaar als onderwerp, maar dan wel aan de rand van het gebeuren.

Ten tweede ben ik ervan overtuigd, dat iedereen die de paar vellen van Net Werk nummer nul en een

onder ogen krijgt zal zeggen : er gebeurt er toch meer dan ik dacht.

Ten derde, is het voor onderzoekers belangrijk in een vroeg stadium ervan bewust te zijn, dat er op het eigen of op een aanpalend gebied iets gaande is. Het niet vroegtijdig op de hoogte zijn van elders ondernomen onderzoek kan een aanvraag in gevaar brengen, misschien zelfs de nek omdraaien.

Ten vierde: op een betrekkelijk nieuw onderzoeksgebied is de institutionalisering zo zwak, dat de registratie van grijze literatuur nog slechter geregeld is dan op andere, beter geëtableerde gebieden. Grijze literatuur belandt toch al te vaak op een soms niet verdiende vuilnishoop.

Ten vijfde : verre van mij de gedachte weer een nieuw historisch sub-subspecialisme in te voeren, MAAR als groep met een gemeenschappelijk zwaartepunt lijkt het mij beter mogelijk de onderwerpen die onze belangstelling hebben aan de vakwereld (en daarbuiten) te presenteren.

Ten zesde : het staat buiten kijf dat het onderwerp geschiedenis van hygiëne en milieu een groeiende populariteit geniet, zowel in het buiten- als in het binnenland. Aansluiting op wat internationaal

gaande is lijkt mij gunstiger voor Nederland als individuen zich gezamenlijk presenteren, en een redelijk coherent geheel naar voren brengen. Nog gunstiger zou het natuurlijk zijn als er een officiële erkenning van de kant van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen verkregen kon worden, maar gezien de huidige situatie is het de vraag of de vereiste lange adem hiervoor aanwezig is.

En tenslotte, wie vindt het nou niet nuttig, zo niet leuk, om over een gebied dat bij een aantal mensen als vreemd mag overkomen, met anderen van gedachte te wisselen, aanvullende informatie in de schoot geworpen te krijgen, een bevestiging te krijgen dat je zinnig bezig bent.

Kortom : reden genoeg om deze onderneming te beginnen. Wat nu nodig is : morele steun, en op zijn tijd, concrete hulp(om te beginnen: nieuws aandragen)

M.D.

1
2

Het Nieuws

categorie: onderzoek
item: Chrit Nyskens is in het kader van een onderzoeksstage die hij volgt bij het Sociaal Historisch Centrum Maastricht begonnen aan

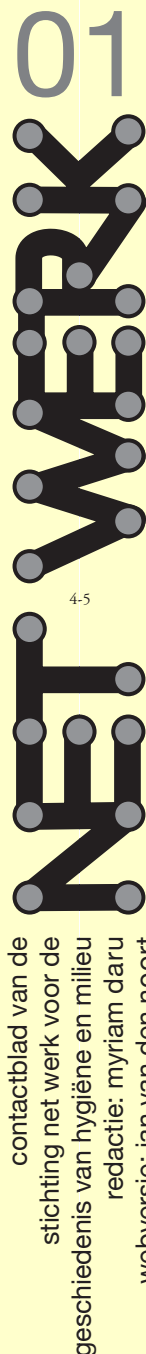
een onderzoek naar de organisatorische ontwikkeling van Limburgs Groen Kruis vanaf het ontstaan (1910) tot 1974.

van wie: Chrit Nyskens
adres: Bassin 140D, 6211 AL Maastricht

categorie: onderzoek
item: Ilse Hessels is in het kader van een onderzoeksstage die zij volgt bij het Sociaal Historisch Centrum Maastricht begonnen aan een onderzoek naar het effect vna het overheidsbeleid sinds 1974 (structuurnota) op de structuur van het Limburgse Groen Kruis.
van wie: Ilse Hessels
adres: P. van Coelmontstraat 17, 6231 JC Meerssen

categorie: publicatie
item: Volksgeneeskunde in Limburg. Een bibliografie. Samengesteld en van commentaar voorzien door drs. E. Tielemans. Limbricht, Limburgs Volkskundig Instituut 1986 (Volkskundig mozaiek 1)
van wie: Willibrord Rutten, Sociaal Historisch Centrum Limburg
adres: Boschstraat 73, 6211 HV Maastricht.

categorie: publicatie
item: Juan Rodrigues Llores, Gerhard Fehl (ed.) Stadtebaureform 1865-1900; Von Licht und Luft und Ordnung in der Stadt der Gründerzeit. Hans Christians Ver-

lag (Hamburg 1985) Serie Stadt-Planung-Geschichte, deel 1 en 2 samen 574 blz. f 41,40 per deel. besproken in Archis 9/86 blz. 63 door Ronny de Meyer.
van wie: Myriam Daru
adres: Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven 040-423 814

categorie: publicatie
idem: F. Verdenhalve, 'Reinlichkeitsbewußtsein und Hygiene in Detmold des Jahrhunderts' In Lip-pische Mitt. 53 (1984) 291-307
van wie: Myriam Daru
adres: Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven 040-423 814

2
3

categorie: publicatie
item: M. Haeflinger, 'Die Modernisierung der Basler Wasserversorgung 1860-1875' in: Basler Zschr. f. Gesch. u. Altertumskunde, 84 (1984) 129-206.
van wie: Myriam Daru
adres: Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven 040-423 814

categorie: publicatie
item: in voorbereiding een Nederlandse bijdrage aan de ICID publicaties 'history of irrigation' te verzorgen door de werkgroep 'Geschiedenis van de Waterbeheersing in Nederland' (zie bericht onder categorie werkgroep) a. bijdrage op basis van secundaire literatuur b. daarna uitdiepen van een aantal onderdelen. Doel: komen tot een

standaarddocument over de geschiedenis van de waterbeheersing in Nederland
van wie: uit: 12 Bouwkunde en Civiele Techniek 7/8 1987 blz. 6
adres: Postbus 84211, 2508 AF Den Haag 070-522 114

categorie: publicatie
item: Petra Kalkman en Anne van Slageren, 'Urinoirs en privaten in de stad Groningen 1857-1933', referaat in het kader van het college sociale geschiedenis 'Lichaamsbeleving binnen de burgerlijke cultuur in de negentiende en begin twintigste eeuw' april 1986, RU Groningen, 42 blz, getypt manuscript met plattegronden en grafieken
van wie: Anne van Slageren
adres: Kleine Bergstraat 34a, 9717 NC Groningen, 050-711 358

categorie: publicatie
item: Dick-Jan Lust 'Anale folklore in de Late Middeleeuwse literatuur' Literatuur, 3 (1986) nr. 5 (september-oktober), 273-280
van wie: Myriam Daru
adres: Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven 040-423 814

categorie: publicatie
item: Alfred W. Crosby, Ecological Imperialism. The biological Expansion of Europe 900-1900', Cambridge University Press (Cambridge enz. 1986) 368 blz. appendix, noten en index. In de reeks Studies

in Environment and History. ISBN 0-521-32009-7/0-521-33613-9 paperback, £ 9.95

van wie: Myriam Daru

adres: Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven 040-423 814

probleem opgelost' (niet historisch, wel enigszins relevant voor een werkgroep Geschiedenis van hygiene en milieu)

van wie: ing. H. de Koning

adres: 010-489 467

categorie: uitzending

item: voor een uitzending van Radio Volkuniversiteit op Hilversum 5 (7 november aanstaande) is een gesprekje met M. Daru opgenomen, waarbij de huidige problematiek van rioolrenovatie enz. verbonden wordt met de historische ontwikkeling van rioleringsstelsels en het pre-rioleringsstijdsperk

van wie: Myriam Daru

adres: Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven 040-423 814

categorie: werkgroep

item: de werkgroep 'Geschiedenis van de Waterbeheersing in Nederland' is ingesteld. Voorzitter: prof. ir. A. Volker, leden: dr.ir. C. Baars, prof.dr. H.F. Cohen, ir. H. Hengeveld, ir. E. Schultz, drs. P.A. de Wilde, dhr. Witteveen (vanuit de Afdeling voor Waterbeheer van het KIVI)

van wie: uit: 12 Bouwkunde en Civiele Techniek 7/8 1986 blz. 6

adres: Postbus 84211, 2508 AE Den Haag 070-522 114

categorie: studiedag

item: Het Limburgse Volkskundig Instituut en het Post Universitair Centrum te Diepenbeek (België) organiseren op 4 oktober 1986 een congres over het thema 'Volks-geneeskunde'. Plaats: Limburgs Volkskundig Instituut, Alée 1 A, 6141 AV Limbricht. Programma: 5 lezingen en discussie. Meer informatie 04490-26500

van wie: Willibrord Rutten, Sociaal Historisch Centrum Limburg

adres: Boschstraat 73, 6211 HV Maastricht.

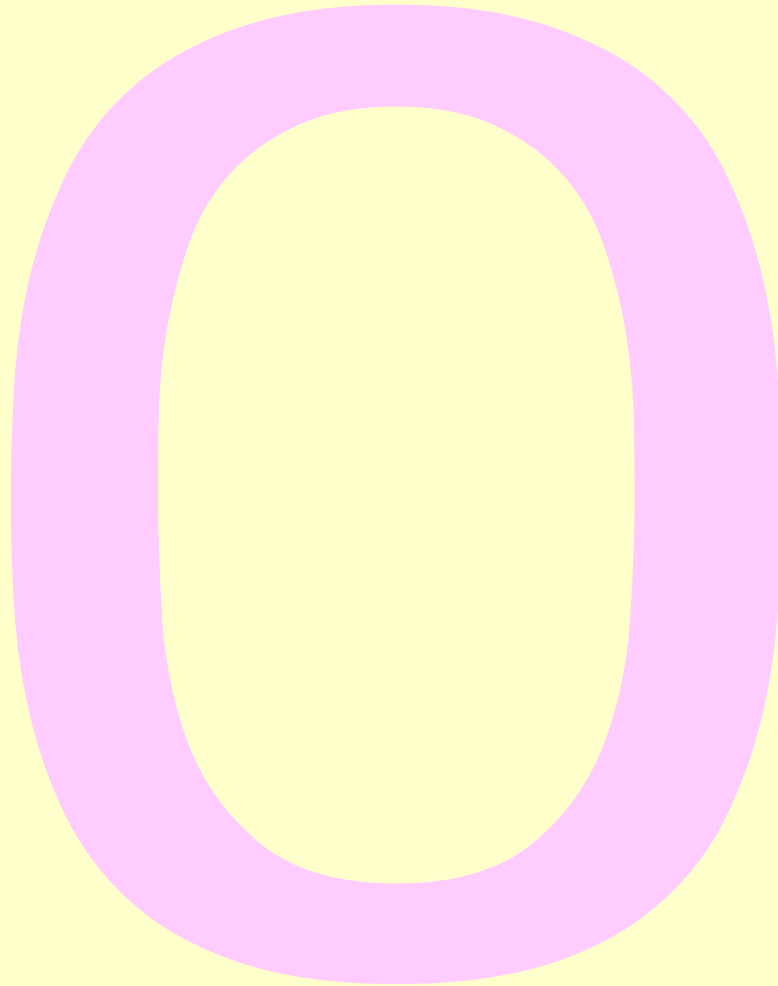
categorie: studiedag

item: op 11 september 1986 heeft in Utrecht het symposium van Gemeentewerken Rotterdam plaatsgevonden 'Rotterdams rioolwater-

01 NET WERK

contactblad van de
stichting net werk voor de
geschiedenis van hygiëne en milieu
redactie: myriam daru
webversie: jan van den noort

6-7

contactblad van de
stichting net werk voor de
geschiedenis van hygiëne en milieu
redactie: myriam daru
webversie: jan van den noort

NET WERK 02

8-9

De eerste bijeenkomst

Op 28 november a.s. vindt de eerste bijeenkomst van de werkgroep plaats in Utrecht (zie voor details van plaats, tijd en agenda de laatste pagina).

Bij deze eerste kennismaking kunnen we een indruk krijgen van elkaars bezigheden. Vrij kort na deze eerste bijeenkomst, zal Henk van Zon promoveren op een hygiënisch-historisch onderwerp aan de RU Groningen. Hij kan ons hiervan vertellen.

Naast kennismaking van elkaars werk, is het belangrijk dat wij ons gemeenschappelijk terrein afbaken. Het hoeft niet meteen een diepgravende methodologische discussie te worden, maar als we misverstanden willen vermijden, dan moeten we wel een consensus zien te bereiken. Hygiëne en milieu hebben met zo veel andere aspecten te maken (en zijn al op zich zo divers), dat we niet bang hoeven te zijn voor eenzijdigheid, terwijl er altijd voldoende dwarsverbanden bestaan tussen de verschillende onderzoeksthema's.

Als verlengstuk van deze discussie, kunnen we ons buigen over gemeenschappelijke activiteiten en projecten. Dergelijke activiteiten hebben materiële gevolgen, en die

zullen we onder ogen moeten nemen, en die hebben ook te maken met een volgende vraag, die van de status van de werkgroep.

Momenteel is de werkgroep een uiterst informele aangelegenheid. Leeft onder ons de wens om enige vastigheid te krijgen? Moeten we denken aan een vereniging of stichting? Wat zijn de mogelijkheden om materiële steun te krijgen? Hoe presenteren we ons naar buiten? Moeten streven naar het blijven van een kleine actieve groep of zoeken we een groter achterban?

Met deze agendapunten en wat nog tijdens de rondvraag naar voren kan komen, zal de ochtend op vrijdag 28 november al vlug gevuld zijn. Voor wie tijdens de discussie affiniteiten heeft ontdekt, is dan nog tijd om aansluitend meer in detail van gedachte te wisselen. Utrecht biedt voldoende mogelijkheden om in een ontspannen sfeer het gesprek voort te zetten voor wie zijn agenda die middag nog voldoende heeft weten vrij te houden.

We kunnen hopen dat deze bijeenkomst ieder van ons zin zal geven om nog velen daarop te laten volgen.

Tot 28 november, 9 45 in het Utrechtse Stiltecentrum op Hoog Catharijne

Automatiseringsperikelen

Met mijn bescheiden middelen doe ik ook mee aan automatisering, inclusief automatiserings rampen. Zo merkte ik pas te laat dat ik een fout telefoonnummer had opgenomen in de logo van Net Werk, en als gevolg in briefhoofden.

Het hierbovenstaande nummer 040- 423814 is nu goed !

Abonnement

Bent u niet van plan om actief deel te nemen aan de werkgroep, maar wilt u toch Net Werk in het komend jaar blijven ontvangen, stuur dan f 10.- t.n.v. Net Werk, Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven, giro 2569660 (gratis voor media/PR)

1 2 Het nieuws

Hier volgen een aantal berichten van Eddy Houwaart, Prins Hendrikstraat 6, 6521 AW Nijmegen 080-237362

C. Bouwmans
'Hoe ethisch was gezondheidsvoorlichting? Een onderzoek naar de ethische aspecten van de gezondheidsleer in de 19e eeuw in Nederland; scriptie afdeling Medische Ethiek KUN

Nijmegen
Christien Bouwmans 080-227749

G. Reker
'De ontwikkeling van de sociale geneeskunde in Nederland in de periode 1896-1933' scriptie Inst. Gesch. Geneesk. KUN
Gerard Reker, Minervaplaats 209-6, Nijmegen

H. Ruitenbeek 'De Polsbroek, een wijk in Zutphen' onderzoeksverslag (1983)

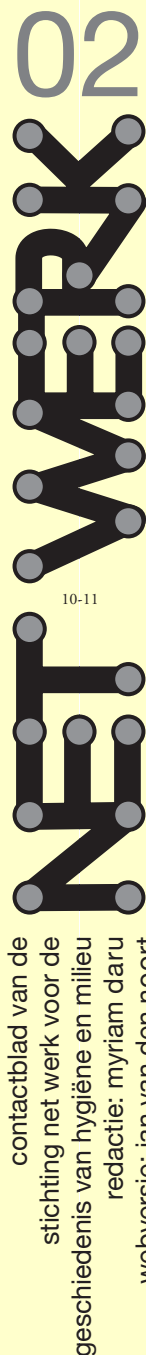
H. Visker 'Openbare gezondheid in Delft', onderzoeksverslag (1981)

B. de Wit 'Woonomstandigheden van armen in Gouda 1850-1940', onderzoeksverslag (1976)

R. Copier en M. van Manen 'Effecten van de cholera op gemeentelijk terrein, 1866-1867' onderzoeksverslag (1983)

In Groot-Brittannië bestaat er een vereniging met de naam Society of Social History of Medicine. Secretary: Linda Bryder, The Queen's College Oxford OX1 4 AW GB Tel 0944-83-725078. Deze vereniging doet veel op het gebied van geschiedenis van preventie, milieu e.d.

Gesignaleerd door Myriam Daru, Winselerhof 56, 5625 LZ Eindhoven 040-423 3814:

Ton Idsinga 'Zonnestraat; een nieuwe tijd lag in het verschiet ; geschiedenis van een sociaal en architectonisch monument'; De Arbeiderspers/Stichting Wonen (Amsterdam 1986) ISBN 90 295 2250 X, Dit boek bespreekt een belangrijk monument van de Nederlandse sociale hygiëne, in het bijzonder van de tuberculosebestrijding, voor en door arbeiders opgericht.

W.J.M.J. Rutten 'Ongelijke behandeling binnen het gezin, een onderzoek naar de leeftijdsverschillen in de kans op geneeskundige hulp in Nederland' (ca. 1870-1900) AAG Bijdragen 28 (Dertig jaar afdeling agrarische geschiedenis). Willebrord Rutten, Boschstraat 73m 6211 HV Maastricht 045-250141.

Binnen het kader van onderzoek over de geschiedenis van kleurstoffen en in het bijzonder van de garancine industrie, zullen Ernst Homburg en Johan Schot aandacht schenken aan de milieuvervuiling. Ernst Homburg KUN Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen Toernooiveld 6525 ED Nijmegen

2
3

Bijeenkomst

van de werk/contactgroep voor geschiedenis van hygiëne en milieu op vrijdag 28 november 1986 van 9:45 uur tot 13:15 uur.

De bijeenkomst vindt plaats in de kleine zaal van het Stiltecentrum/Oecumenisch Centrum op Hoog Catharijne te Utrecht op enkele minuten loopafstand van de treinen, richting centrum. Het is te vinden rechts, na de AMRO-bank. De zaal bevindt zich op het nivo boven de winkels. Telefonisch is het centrum te bereiken op 030-333346.

Agenda

1. Ontvangst en koffie
2. Kennismaking; korte presentatie van afgerond, lopend en gepland onderzoek van aanwezigen
3. Hoe breed is het werkerterrein van de groep?
4. Welke activiteiten in het komende jaar
5. Welke status kiezen we?
6. Financiële aspecten
7. Datum en agendapunten van de volgende bijeenkomst
8. Rondvraag
9. Sluiting

Voor vragen en suggesties bellen naar Myriam Daru 040-423814 (bij voorkeur 'savonds)